

Valsts kanceleja

**INFORMĀCIJA PAR BĒRNU
AGRĪNĀ PREVENTĪVĀ ATBALSTA SISTĒMAS (APAS)
IZVEIDES AKTUALITĀTĒM LATVIJĀ**

/ BĒRNU AGRĪNO UZVEDĪBAS GRŪTĪBU KONTEKSTĀ /

KĀPĒC JĀDOMĀ PAR RISKIEM BĒRNU PSIHISKAJĀ, UZVEDĪBAS UN NEIRĀLAJĀ ATTĪSTĪBĀ?

- Augot sabiedrības labklājībai citu indivīda nespējas iemeslu svars samazinās, bet **psihisko, uzvedības un attīstības traucējumu svars pieaug.**
- **1 no 5 bērniem ir grūtības**, kas būtiski ietekmē viņa ikdienas funkcionēšanu un normālu attīstību.
- **Vismaz 1 no 10 ir jau formāli diagnosticējami** psihiski, uzvedības vai attīstības traucējumi
- **50% visu šo traucējumu sākās līdz 15 g.v.**, un 75% līdz 25 g.v.
- **Latvijā lielākā daļa šo traucējumu NETIEK ATPAZĪTI un paliek neārstēti!**

INICIĀTĪVA
LAIMĪGI
BĒRNI

KĀ JĀDOMĀ PAR BĒRNĪBAS PSIHISKIEM, UZVEDĪBAS UN NEIRĀLĀS ATTĪSTĪBAS TRAUCĒJUMIEM?

Lielākai daļai psihisko, uzvedības un attīstības traucējumu **ir pieejamas efektīvas ārstēšanas un korekcijas metodes**

Agrīna atklāšana un adekvātas palīdzības būtiski uzlabo tālāko psihosociālo prognozi:

- mazina attālās negatīvas sekas
- un daļā gadījumu var būt arī preventīva (novērst traucējumu attīstību)

agrīnā atpazīšana (skrīnings)

APAS pakalpojumu formula:

agrīnā intervence

MAKSYM
LAIMĪGI
BĒRNI

BĒRNI-
LATVIJAS
NĀKOTNEI
AGRĪNĀ ATBALSTA
SISTĒMAS IZVEIDE

AGRĪNĀS ATTĪSTĪBAS RISKU ATPAZĪŠANA KĀ UZDEVUMS

IDENTIFICĒT –

bērnus, kuri attīstās atbilstoši vecuma bērnu tipiskās attīstības rādītājiem

PĀRLIECINĀTIES –

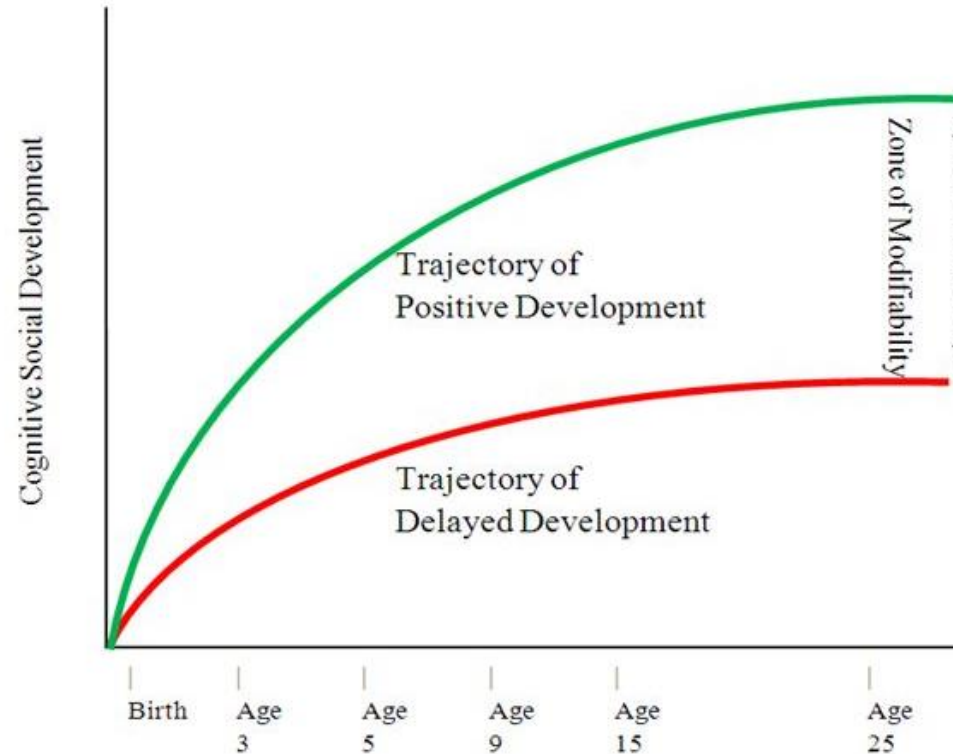
vai bērnam ir/nav kādi attīstības kavēšanās riski, grūtības vai vajadzības

NOTEIKT –

bērnus, kuriem būtu vajadzīgi atbalsta risinājumi, risku ietekmes mazināšanai noteiktās attīstības jomās

MONITORĒT –

bērna attīstības galvenos atskaites punktus atbilstīgi vecuma posmam, tā uzraugot bērna attīstības progresu

Supportive services in early childhood change the trajectory of development, with long-lasting outcomes.

The magnitude of this effect depends on:

- Quality of services
- Breadth of services
- Timing and Intensity
- Responsiveness to individual needs

Ramey & Ramey (1999). American Psychologist. Engle, P. (2005). Developmental Readiness.

Valsts kanceleja

APAS PIEEJA BĒRNU AGRĪNĀS ATTĪSTĪBAS RISKU NOVĒRTĒŠANĀ – BAASIK METODE

BAASIK TESTU KOMPLEKTA e-instruments

Vecāku aptauja (1-6 gadi)

Pirmskolas skolotāju aptauja (3-6 gadi)

Bērnu spēju un prasmju tests (3-6 gadi)

Ārstu aptauja – oriģināls saturs un rezultātu integrācija (1-6 gadi)

Bērnu agrinās attīstības skrīninga instrumentu komplekts

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

VECĀKU APTAUJA

Pārresoru koordinācijas centra pasūtījuma projekts Nr. ZD2021/21227 "PRIEKŠPĒTE VIENOTĀ BĒRNU AGRINĀS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMA METODISKO INSTRUMENTU KOMPLEKTA IZSTRĀDEI"

Autori:
Dr. psih. Malgožata Račevska (un zinātniskā vadītāja),
Dr. paed. Dita Nīmanīte,
Dr. psih. Ieva Bīle,
Dr. psih. Solvita Umbrāko,
Dr. med. Baiba Trīnīte,
Dr. paed. Ineta Helmane,
Ph.D. Gundega Torme,
Dr. med. Ize Grope,
Mg. sc. sal. (psihiatrs) Nīkita Bezborodovs,
Mg. sc. sal. Andra Vabale,
Mg. paed. Egija Laganovska,
Māksliniece – Svetlana Narkeviča,
Programmētājs – Mārtiņš Zurkovi.

BAASIK

1-6 gadi

Bērnu agrinās attīstības skrīninga instrumentu komplekts

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

PIRMSSKOLAS SKOLOTĀJA APTAUJA

Pārresoru koordinācijas centra pasūtījuma projekts Nr. ZD2021/21227 "PRIEKŠPĒTE VIENOTĀ BĒRNU AGRINĀS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMA METODISKO INSTRUMENTU KOMPLEKTA IZSTRĀDEI"

Autori:
Dr. psih. Malgožata Račevska (un zinātniskā vadītāja),
Dr. paed. Dita Nīmanīte,
Dr. psih. Ieva Bīle,
Dr. psih. Solvita Umbrāko,
Dr. med. Baiba Trīnīte,
Dr. paed. Ineta Helmane,
Ph.D. Gundega Torme,
Dr. med. Ize Grope,
Mg. sc. sal. (psihiatrs) Nīkita Bezborodovs,
Mg. sc. sal. Andra Vabale,
Mg. paed. Egija Laganovska,
Māksliniece – Svetlana Narkeviča,
Programmētājs – Mārtiņš Zurkovi.

BAASIK

3-6 gadi

Bērnu agrinās attīstības skrīninga instrumentu komplekts

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

BĒRNU SPĒJU UN PRASMJU TESTS (BSPT)

Pārresoru koordinācijas centra pasūtījuma projekts Nr. ZD2021/21227 "PRIEKŠPĒTE VIENOTĀ BĒRNU AGRINĀS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMA METODISKO INSTRUMENTU KOMPLEKTA IZSTRĀDEI"

Autori:
Dr. psih. Malgožata Račevska (un zinātniskā vadītāja),
Dr. paed. Dita Nīmanīte,
Dr. med. Baiba Trīnīte,
Ph.D. Gundega Torme,
Dr. paed. Ineta Helmane,
Mg. sc. sal. Andra Vabale,
Mg. paed. Egija Laganovska,
Māksliniece – Svetlana Narkeviča,
Programmētājs – Mārtiņš Zurkovi.

BAASIK

3-6 gadi

Bērnu agrinās attīstības skrīninga instrumentu komplekts

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

ĀRSTA APTAUJA

Pārresoru koordinācijas centra pasūtījuma projekts Nr. ZD2021/21227 "PRIEKŠPĒTE VIENOTĀ BĒRNU AGRINĀS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMA METODISKO INSTRUMENTU KOMPLEKTA IZSTRĀDEI"

Autori:
Dr. psih. Malgožata Račevska (un zinātniskā vadītāja),
Dr. med. Ize Grope,
Dr. med. Sandra Kuļiņa,
Dr. med. Sanda Valejola,
Mg. sc. sal. (psihiatrs) Nīkita Bezborodovs,
Dr. paed. Dita Nīmanīte,
Dr. psih. Ieva Bīle,
Dr. psih. Solvita Umbrāko,
Dr. med. Baiba Trīnīte,
Dr. paed. Ineta Helmane,
Ph.D. Gundega Torme,
Mg. sc. sal. Andra Vabale,
Mg. paed. Egija Laganovska,
Māksliniece – Svetlana Narkeviča,
Programmētājs – Mārtiņš Zurkovi.

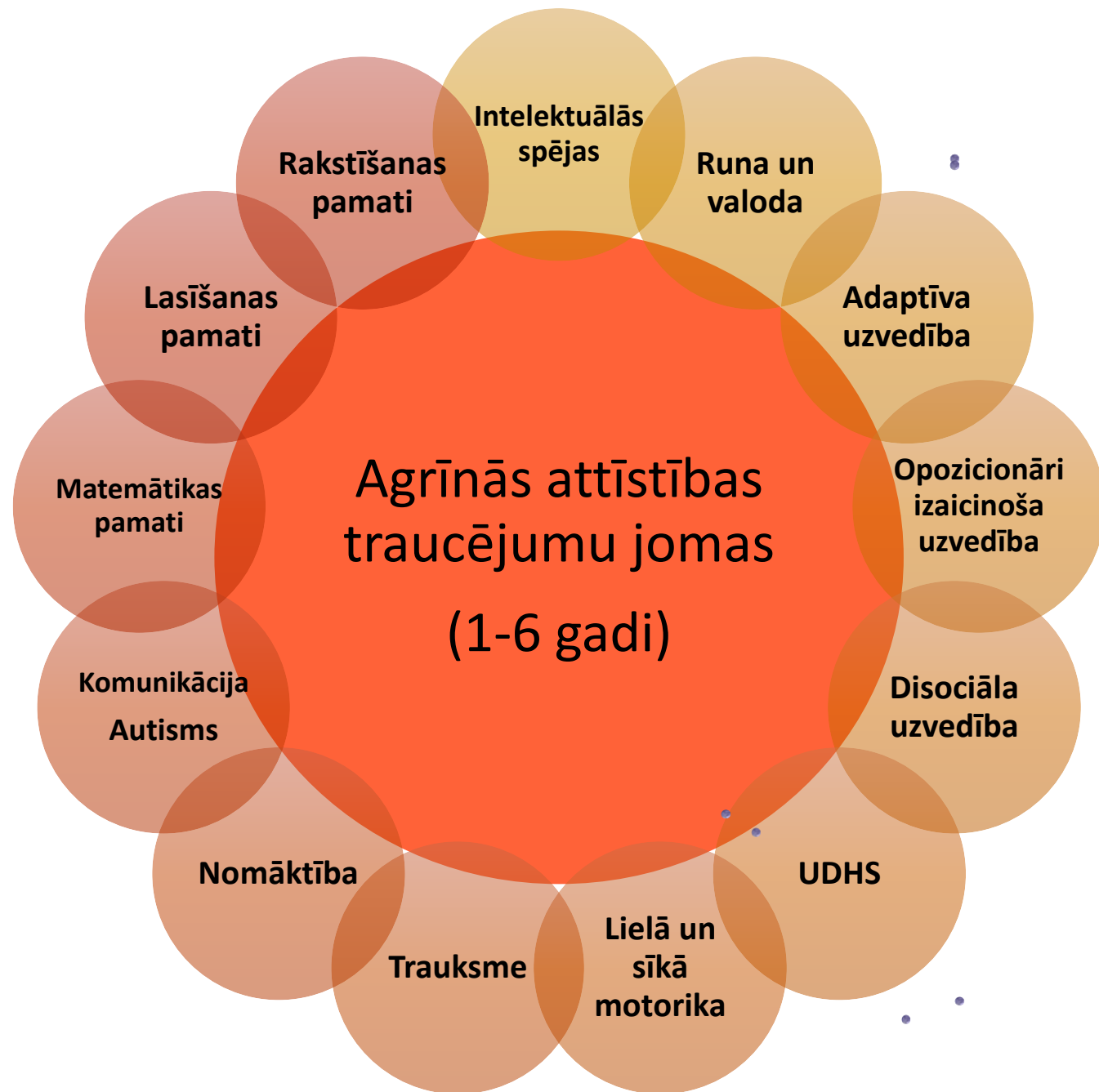
BAASIK

1-6 gadi

BAASIK nosakāmās attīstības risku jomas, atbilstoši SSK-10/11 traucējumu kategoriju sistēmai

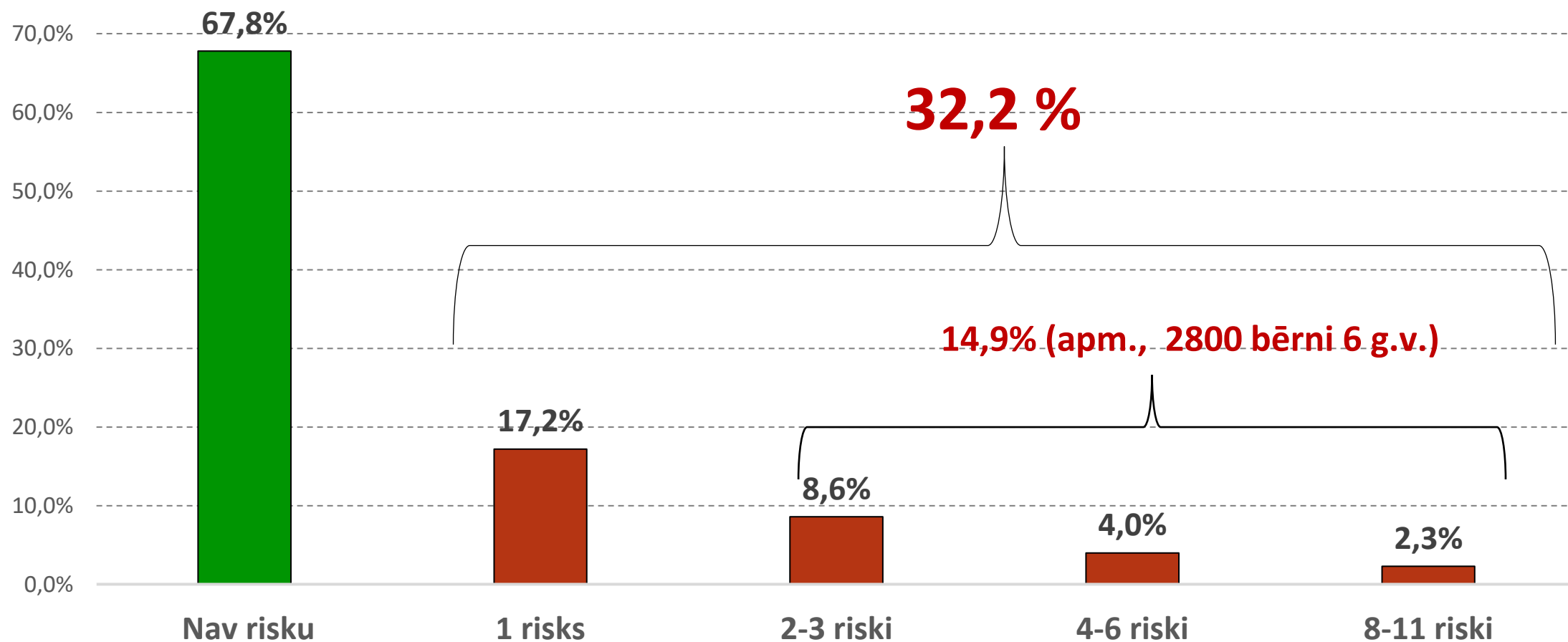
Redze

Dzirde

BAASIK 1.pilota mērījumu rezultāti ļauj novērtēt iespējamo traucējumu izplatību

Bērnu skaits %-os ar noteikto attīstības risku jomu (kopskaitā 21) skaitu zem 5. vai virs 95. procentīles (6-gadīgo grupa/Vecāku aptaujas dati)

Trīs bērnu profili - BAASIK rādītāji pa attīstības jomām Vecāku un Pirmskolas skolotāja aptaujas kontekstā

- augsts risks <5. proc.,

 paliels risks 6-10. procentile,
- vidējs risks 11-20. procentile,

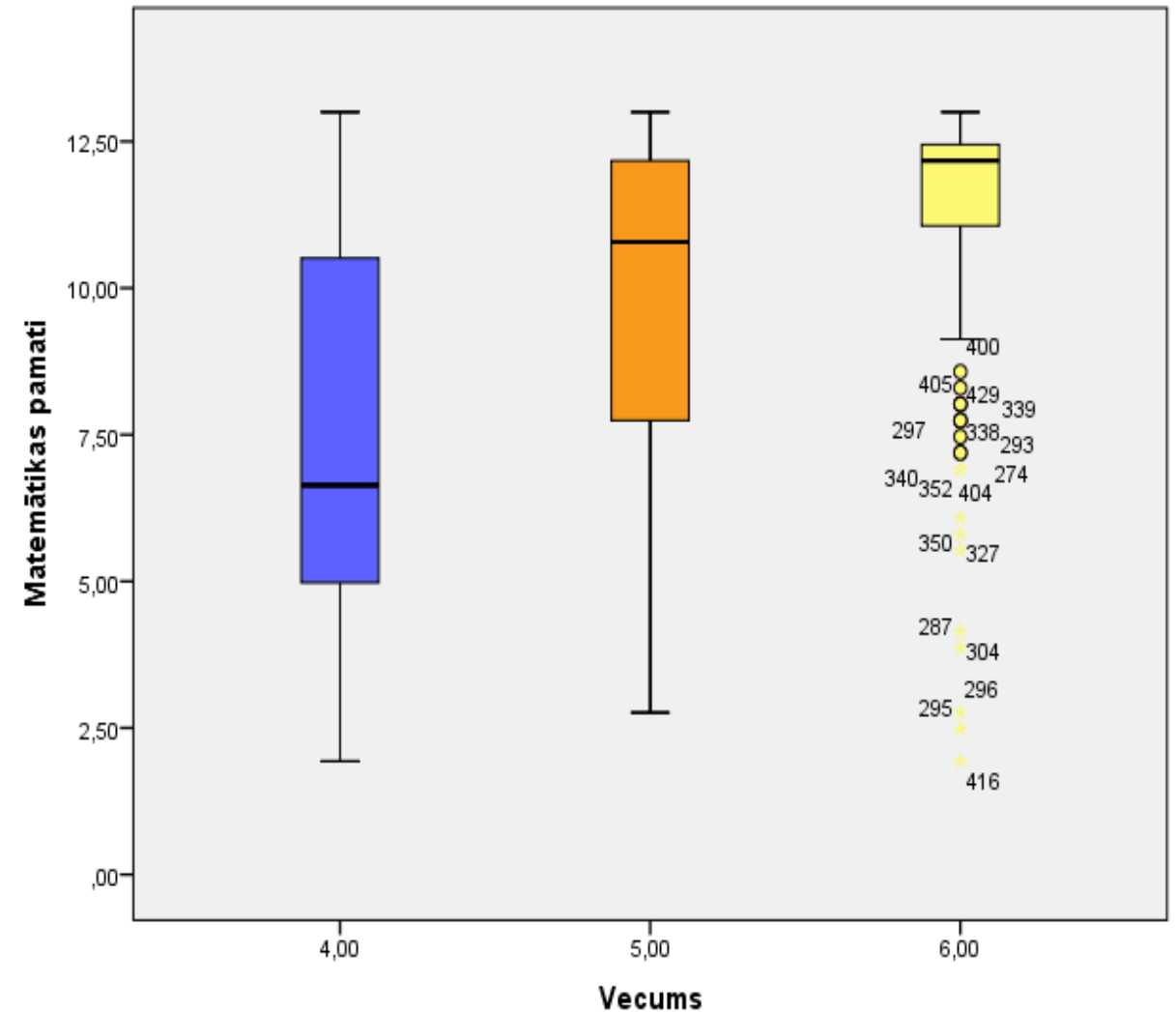
 zems risks virs 21. procentiles
- (uzvedības pantos atbilstoši ir virs 95. proc., 90.-94 proc. un 80-89 proc.)

Indivīda numurs	Lielā motorika	Sīkā motorika	Vizuāla uztvere un spriešana	Verbālā izpratne	Receptīva valoda	Ekspresīvā valoda	Skaņu izruna	Plūdums	Praktiskās prasmes	Pašregulācija	Specifiskas izpausmes	Opozicionāra uzvedība	Disociāla uzvedība	Neuzmanība	Hiperaktivāte un impulsivitāte	Emocionālā elastība	Trauksme	Nomāktība	Lasīšanas prasmes	Rakstprasmes	Matemātika
B1_Vecāki	Augsts risks	Vidējs risks	Augsts risks	Augsts risks	Augsts risks	Zems risks	Augsts risks	Vidējs risks	Augsts risks	Vidējs risks	Zems risks	Zems risks	Paliels risks	Augsts risks	Paliels risks	Zems risks	Zems risks	Vidējs risks	Augsts risks	Zems risks	Paliels risks
B1_Skolotāja	Paliels risks	Vidējs risks	Vidējs risks	Paliels risks	Augsts risks	Vidējs risks	Vidējs risks	Vidējs risks	Augsts risks	Paliels risks	Vidējs risks	Vidējs risks	Zems risks	Paliels risks	Zems risks	Augsts risks	Augsts risks	Vidējs risks	Vidējs risks	Paliels risks	Paliels risks
B2_Vecāki	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks
B2_Skolotāja	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Vidējs risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks
B3_Vecāki	Zems risks	Paliels risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Vidējs risks	Zems risks	Zems risks	Vidējs risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Vidējs risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks
B3_Skolotāja	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Paliels risks	Vidējs risks	Paliels risks	Paliels risks	Vidējs risks	Zems risks	Paliels risks	Augsts risks	Vidējs risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks	Zems risks

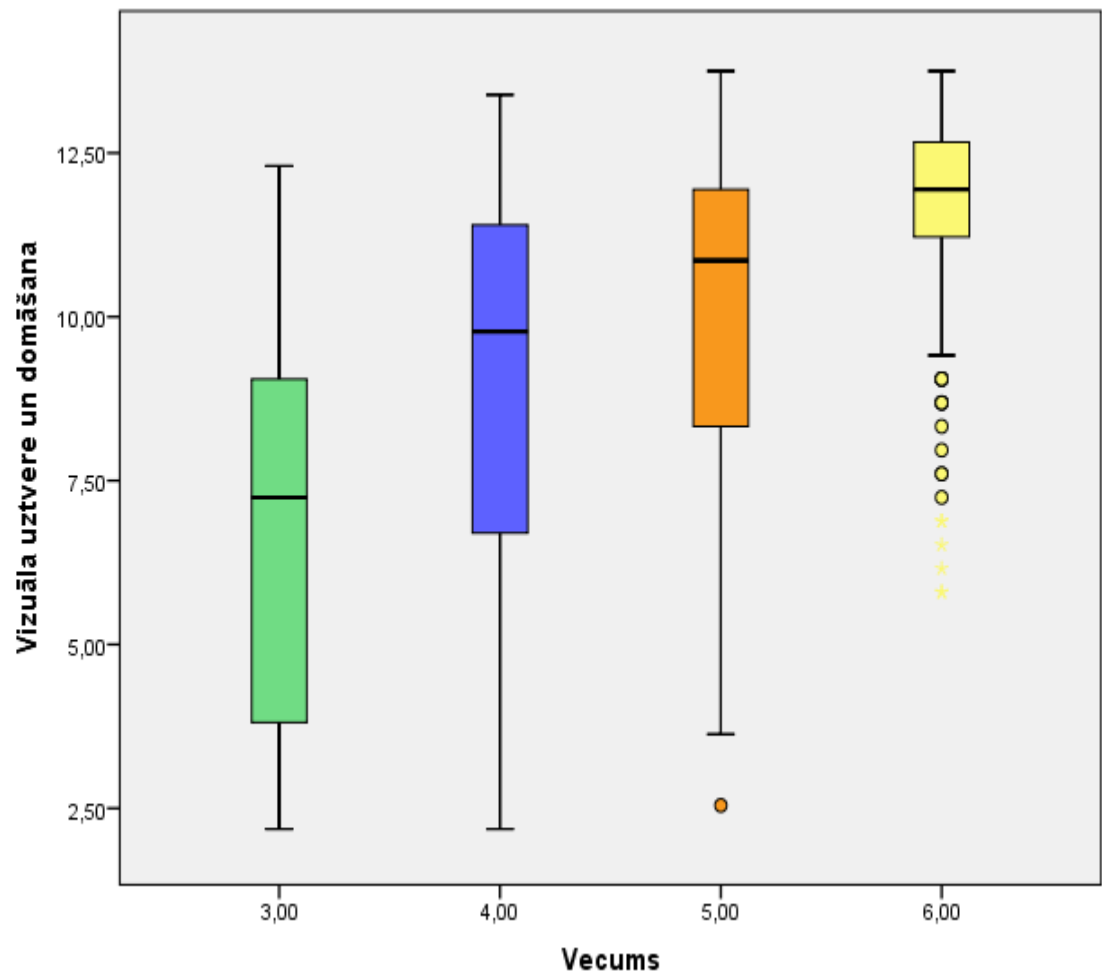
VISPĀRĪGAIS SECINĀJUMS

- ✓ Kopumā bērni demonstrē tipiskus attīstības profilu 3-6 gadu periodā kognitīvo spēju un akadēmisko prasmju jomā (4-6 gadi)
- ✓ Spēju izkliede pa vecumposmiem norāda uz **aizvien pieaugošām bērnu individuālām atšķirībām** vairāk apgūstamo zināšanu un prasmju kontekstā
- ✓ Tāpēc **agrīni atbalsta pasākumi ir izšķiroši svarīgi, lai jau pirmskolā neizveidotos pārāk liela bērnu spēju diferenciācija**

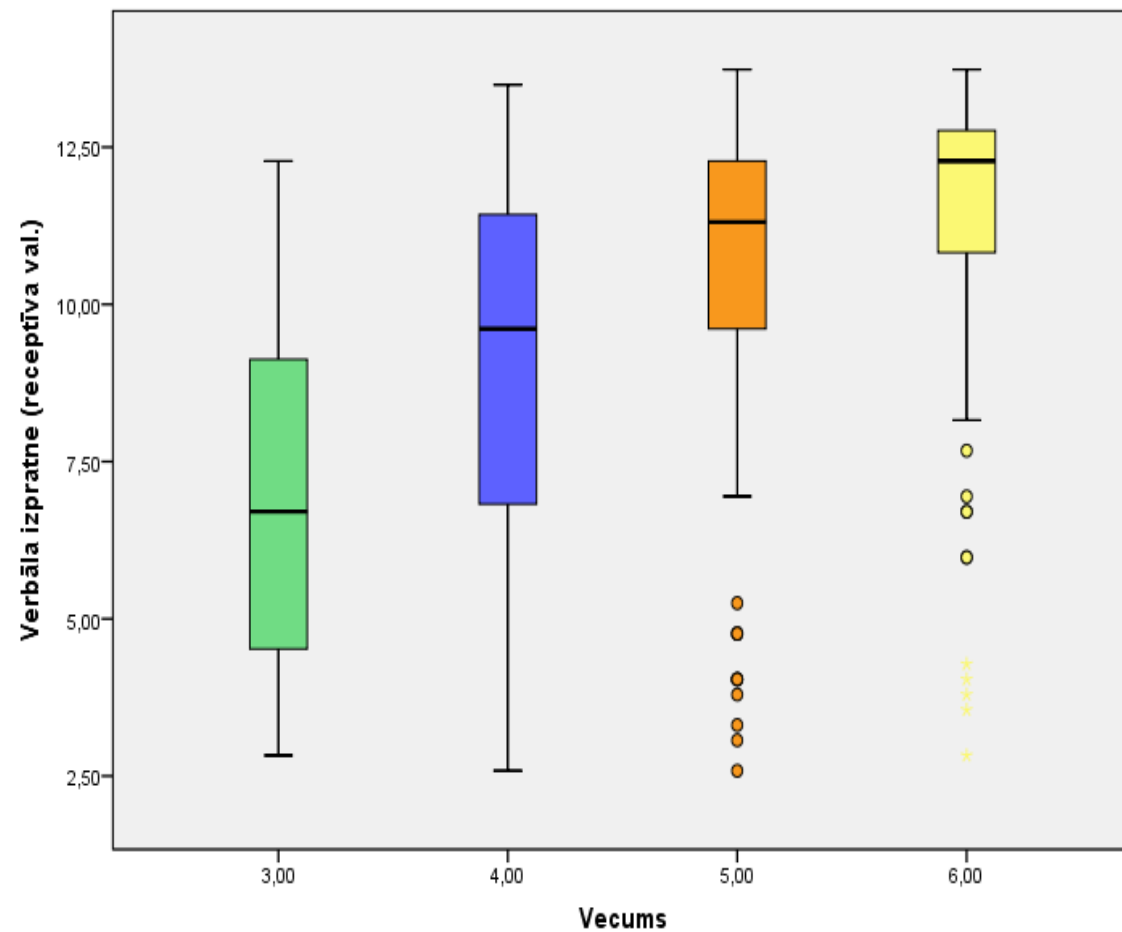
MATEMĀTIKAS PAMATI

VIZUĀLĀ UZTVERE/DOMĀŠANA

VERBĀLĀ IZPRATNE

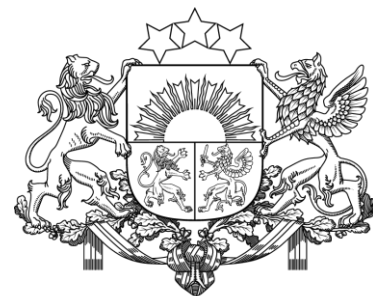
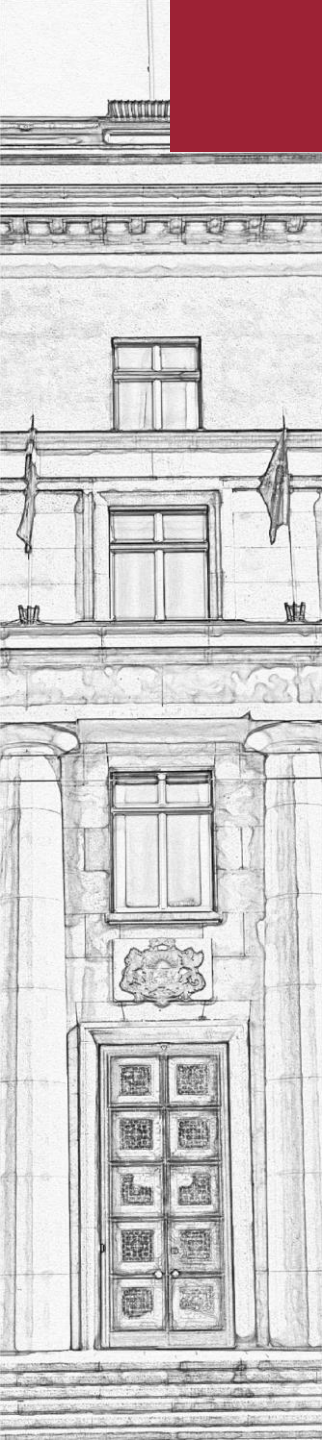
BĒRNU SMADZEŅU VESELĪGU ATTĪSTĪBU IESPAIDO FAKTORI:

- 1) bioloģiski noteiktas grūtības
- 2) **nepietiekama vai neatbilstoša smadzeņu darbības stimulācija**, kas ietekmē nepareizu neironu savienojumu veidošanos.

Agrīnā intervence ievērojami samazina vai novērš traucējumu izpausmes 1)* gadījumos un novērš traucējumus un to veidošanos 2)* gadījumos.

Dawson, 2008

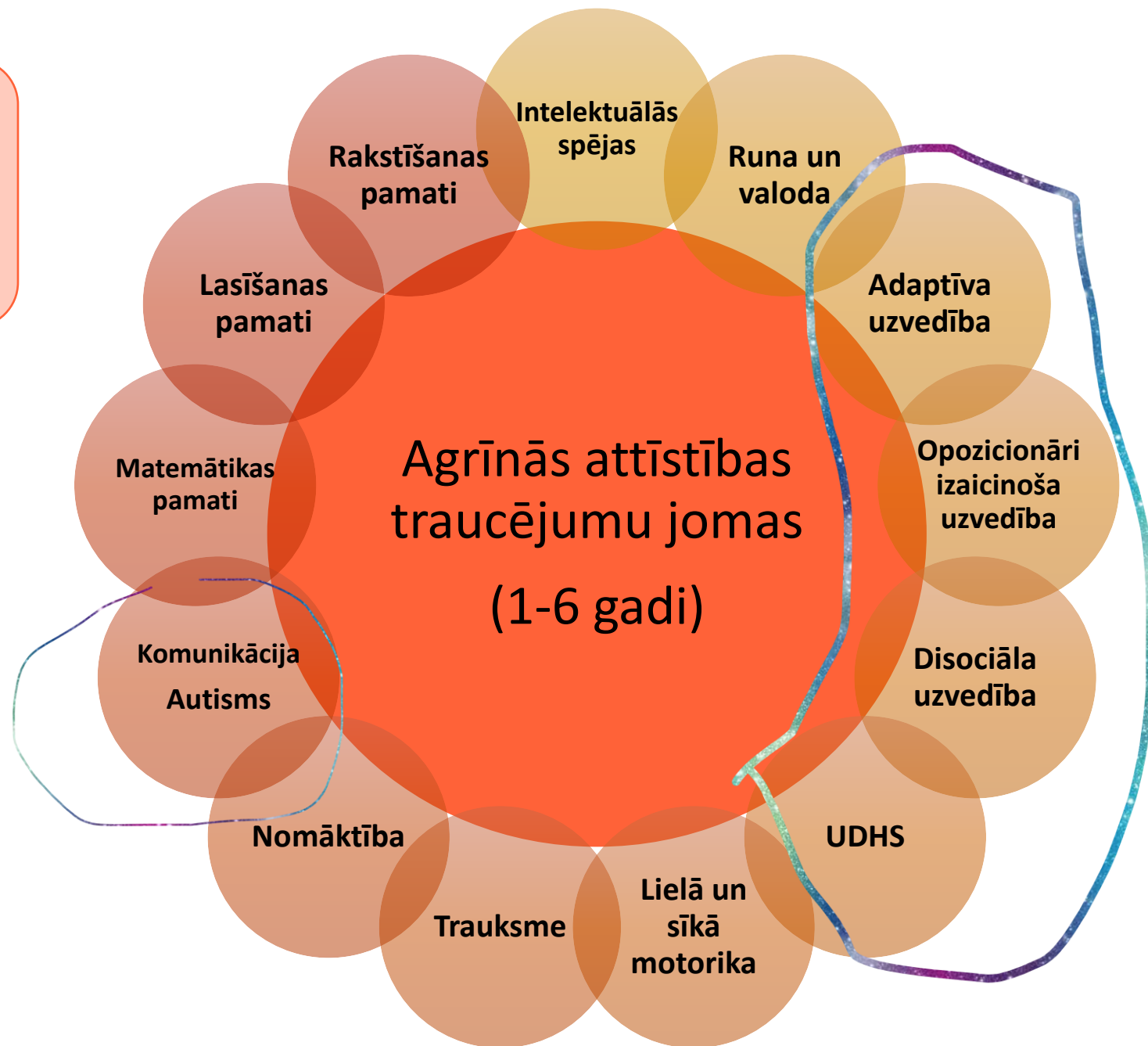
Valsts kanceleja

BAASIK – UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMU RISKU ATPAZĪŠANAI AGRĀ BĒRNĪBĀ

BAASIK nosakāmās attīstības risku jomas, kas saskaņotas ar SSK-10/11 traucējumu kategoriju sistēmu

Redze

Dzirde

BĒRNU UZVEDĪBAS PROBLĒMAS IR VIENAS NO VISBIEŽĀK SASTOPAMAJĀM ATTĪSTĪBAS GRŪTĪBĀM – no 5 % BĒRNU (ICD-11, WHO 2019)

Opozicionāri izaicinoši uzvedības traucējumi (*disruptive*):

- ✓ nepaklausīga, provokatīva, traucējoša un noturīgi izaicinoša vai spītīga uzvedība
- ✓ bērniem ar OIU lielākā mērā prognozē emocionālus traucējumus pieaugušā vecumā
(*Rowe et al., 2011*)

Disociāli uzvedības traucējumi (*dissocial*):

- ✓ noturīgas uzvedības problēmas, kuras dažādās vidēs atkārtoti izpaužas kā citu cilvēku pamattiesību vai nozīmīgu sabiedrības normu, noteikumu vai likumu parkāpumi
- ✓ bērniem ar disociāliem uzvedības traucējumiem ir nopietns risks antisociālas uzvedības izpausmju tālākai eskalācijai (*Rowe et al., 2011*)

UZVEDĪBAS PROBLĒMAS VISBIEŽĀK SĀKAS AGRĀ BĒRNĪBĀ

Noturīgas uzvedības problēmas:

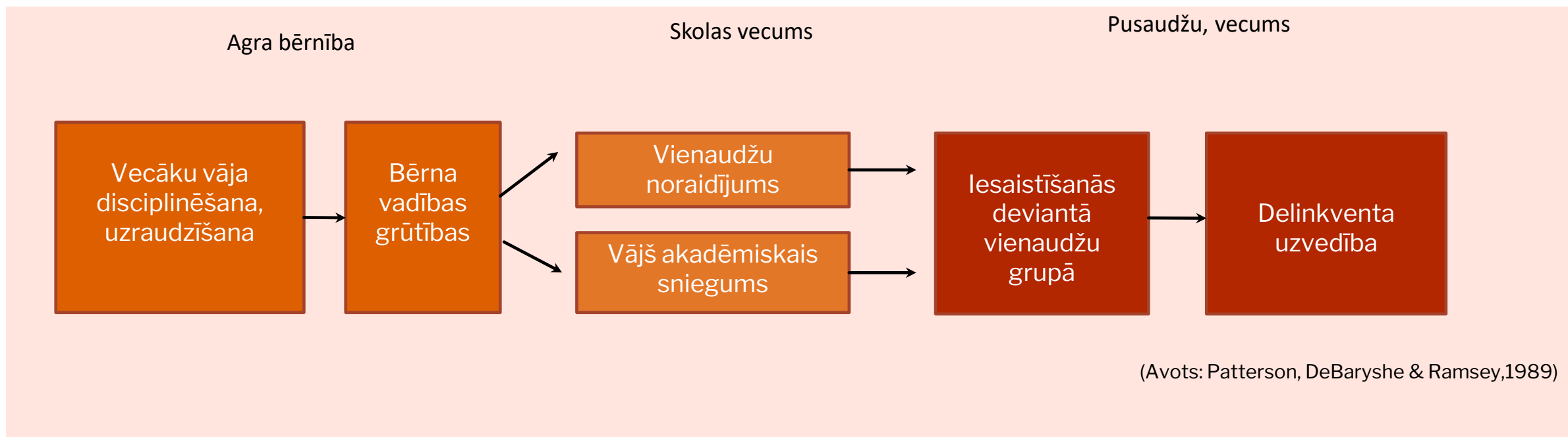
- ✓ bieži ir sākušās agrā bērnībā, visbiežāk – **neilgi pirms 4 gadu** vecuma sasniegšanas
- ✓ uzvedības problēmu pazīmes agrīnā vecumā – vēlāk **50–70 % gadījumu** paredz uzvedības problēmu diagnozi vēlākā vecumā (*Campbel, 1987; Harvey et al., 2009*)
- ✓ uzvedības problēmas, netiekot laicīgi atpazītas un novērstas agrā bērnībā, paredz zemus akadēmiskos sasniegumus un nepietiekamu iesaisti mācību procesā, problēmas skolā un skolas pāragru pārtraukšanu, kā arī nokļūšanu ieslodzījuma vietās (*Meagher et al., 2009*)

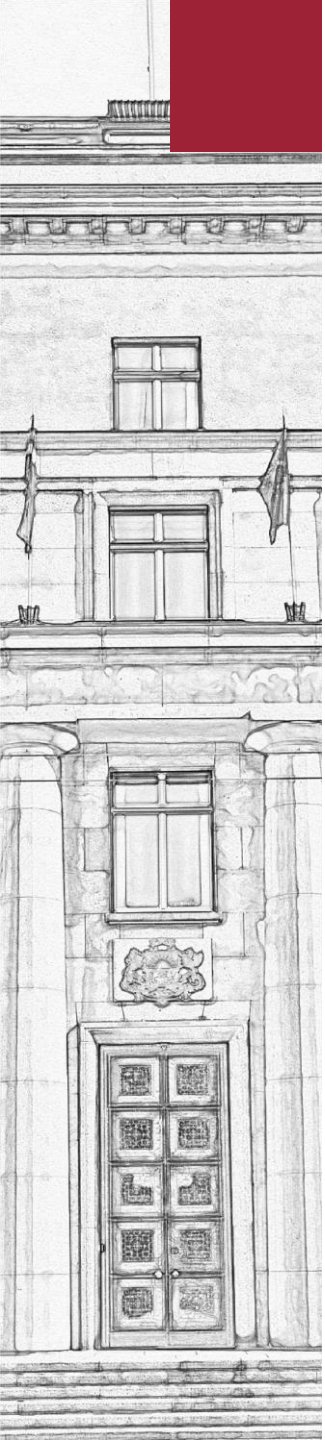
UZVEDĪBAS PROBLĒMAS AGRĀ BĒRNĪBĀ - AUGSTI RISKI ANTISOCIĀLAS UZVEDĪBAS ATTĪSTĪBAI

Agresīva un noteikumus pārkāpjoša uzvedība bērnībā prognozē delinkventu, antisociālu uzvedību pusaudžu un pieaugušā vecumā.

(Loeber, 1982; Forgatch et al., 2009; Patterson, 1986; Patterson et al. 1989)

Valsts kanceleja

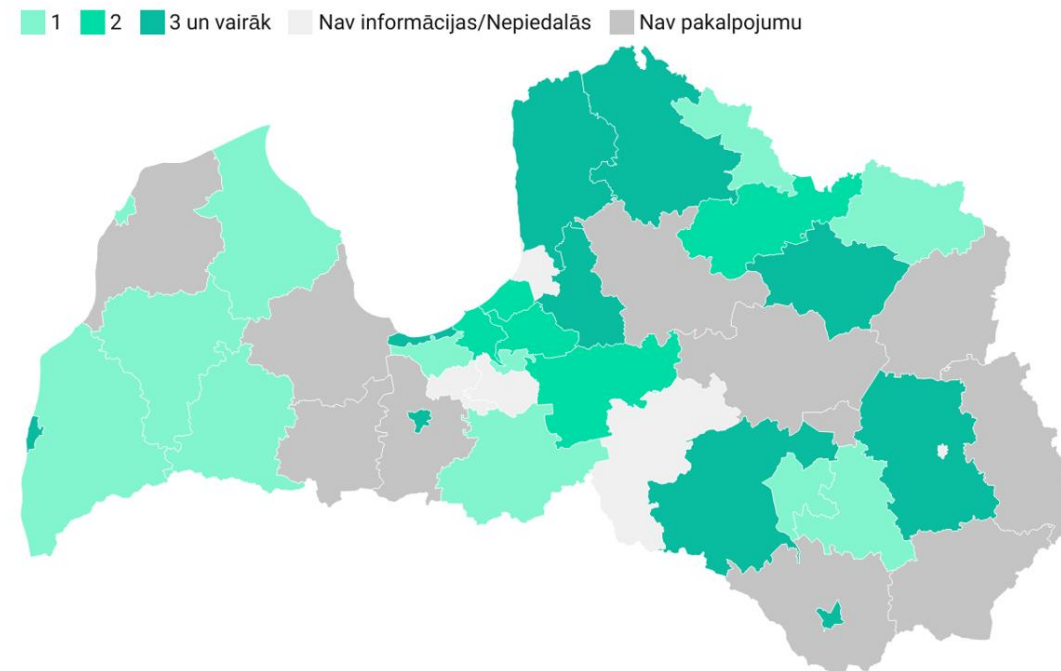
JAUNU APAS PAKALPOJUMU IEVIEŠANA LATVIJĀ ATTĪSTĪBAS RISKU IETEKMES MAZINĀŠANAI UN NOVĒRŠANAI

/BĒRNU AGRĪNO UZVEDĪBAS GRŪTĪBU KONTEKSTĀ/

VISBIEŽĀK IZTRŪKSTOŠAIS PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS BĒRNIEM

- ar **autiskā spektra** traucējumiem
- kuri iesaistīti **vienaudžu pāridarījumos**
- ar **agrīnām uzvedības grūtībām**
- ar uzmanības deficītu, **hiperaktivitāti**
- ar sociālemocionālām grūtībām, trauksmi, distresu

Agrins atbalsts bērniem ar autiskā spektra traucējumiem:

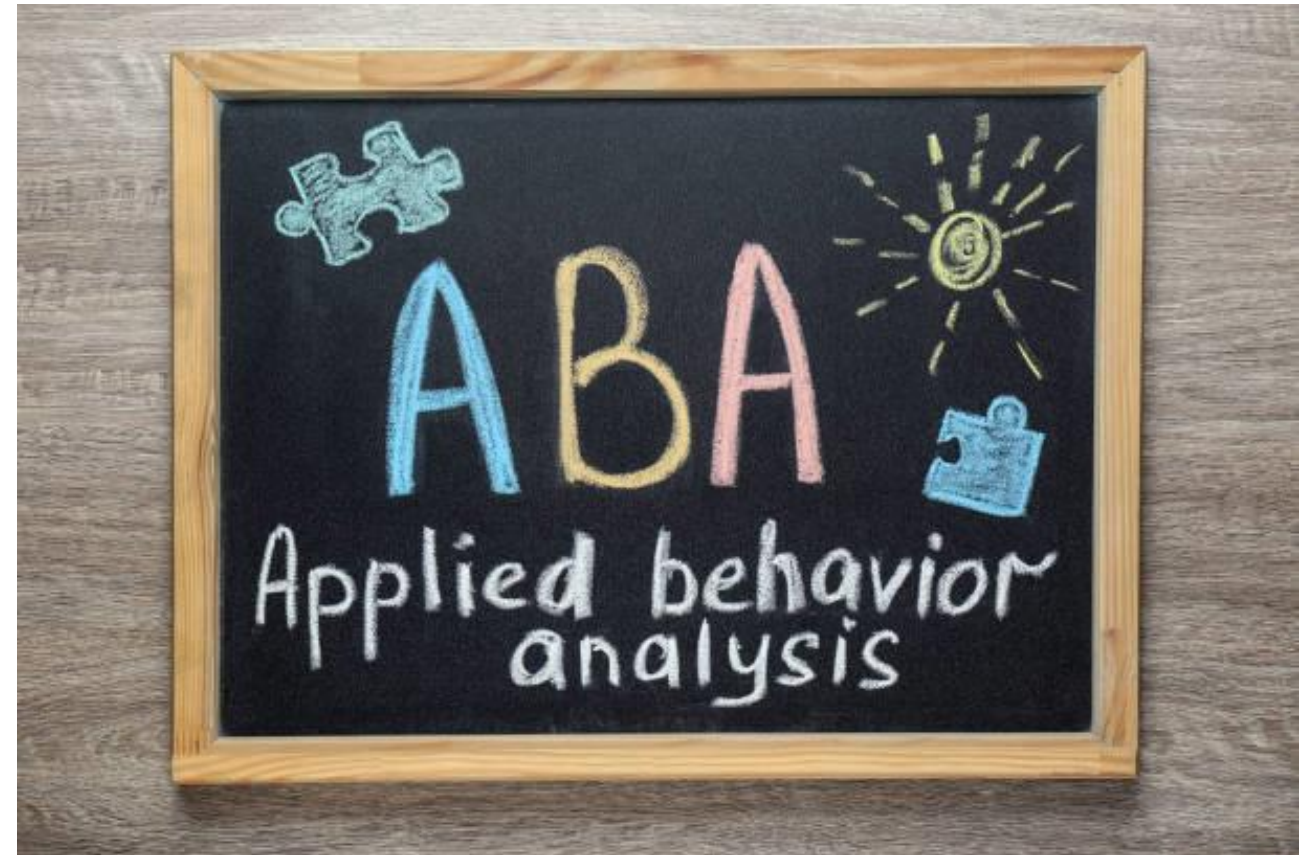
Latvijas pašvaldību aptauja 2021/2022
Created with Datawrapper

LIETIŠĶĀS UZVEDĪBAS ANALĪZE (*Applied Behavior Analysis*)

Izmanto uzvedības zinātnes principus, lai sistemātiski mainītu uzvedību, veicinot attīstībai vēlamu uzvedību un atturot no negatīvas uzvedības
(*Skinner, 1938; 1953; 1957; 1989*).

ABA māca jaunas prasmes un piemēro šīs prasmes jaunām situācijām.

Piemērota visu vecumu un funkcionēšanas līmeņu bērniem.

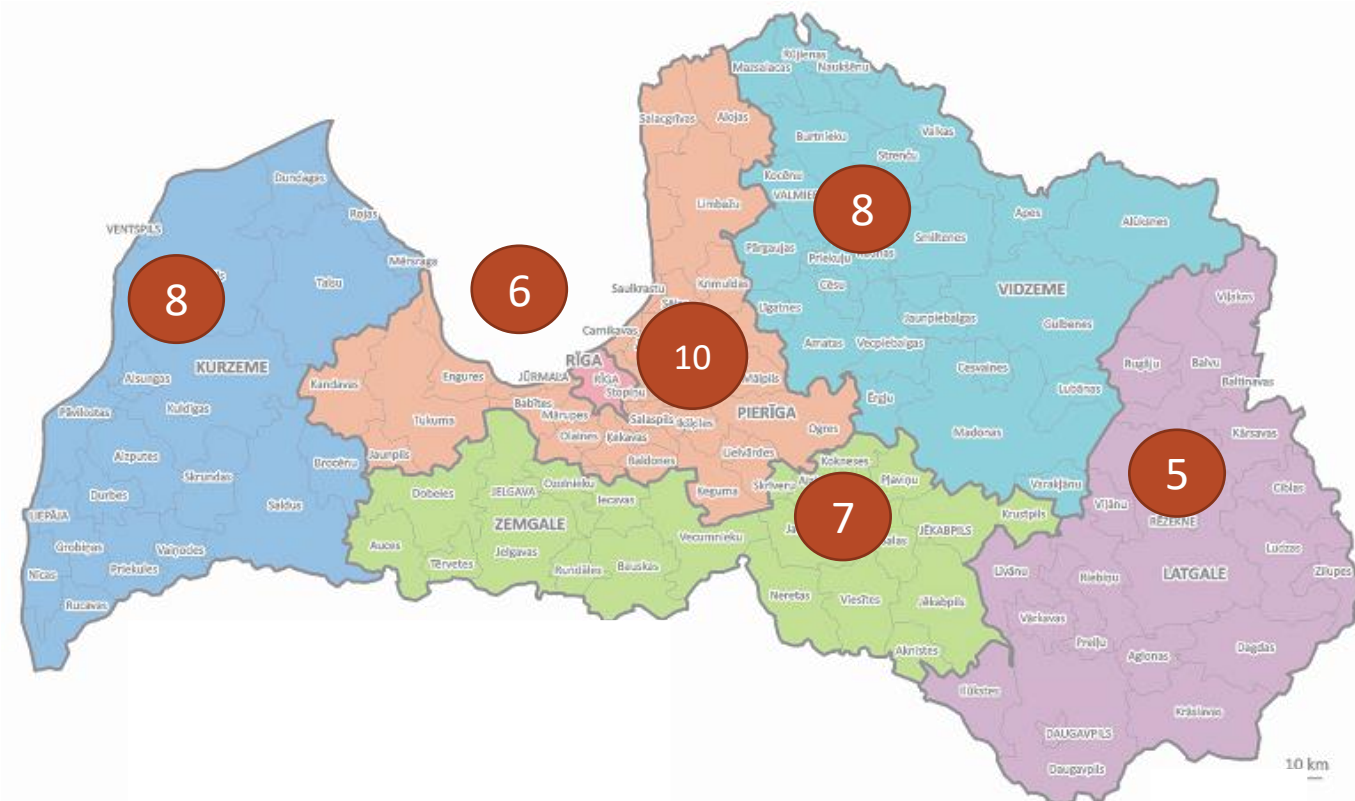

SPECIĀLISTU SAGATAVOŠANA ABA TERAPIJAS PĪEEJAMĪBAS NODROŠINĀŠANAI

VIRSMĒRĶIS

- Nodrošināt ABA pakalpojuma labāku pieejamību **visā Latvijas teritorijā**
- Sagatavot 44 speciālistus darbam ar ABA metodi. Apmācību **vietu skaits tiek indikatīvi sadalīts pa reģioniem** proporcionāli esošam bērnu skaitam katrā reģionā 2022.gada 1.februārī

Reģions	Indikatīvais vietu skaits	Bērnu skaits reģionā	Bērnu īpatsvars (%)
Rīga	12	110 846	30,92
Pierīga	9	82 936	23,13
Kurzeme	5	44 950	12,54
Latgale	5	41 680	11,63
Vidzeme	4	33 828	9,44
Zemgale	5	44 294	12,35

IZAICINĀJUMI BĒRNU AR AST ATBALSTA JOMĀ

- Papildus profesionālās pilnveides grupa speciālistu sagatavošanai darbam ar ABA metodi
- Pētījums par Latvijas pedagogu zināšanām un sagatavotību darbam ar bērniem ar AST un pedagogu zināšanu un prasmju tālāka pilnveide
(*Simon Wallace autism education system for teachers, UK*)
- Papildus intervenču attīstīšana darbam ar mazuļiem ar AST

Play The KiVa Game!

KiVa PROGRAMMA

Standartizēta pieeja, t.sk. ietverot:

Profilakse

- Rokasgrāmatas, metodiskos materiālus un praktiskos uzdevumus **pedagogiem**
- Vadlīnijas **vecākiem** – drukātā un elektroniskā versijā
- Dažāda veida interaktīvus materiālus **skolēniem** – video, spēles u.c.
- Posterus un cita veida vizuālos materiālus skolām

Intervence

- Standartizēts rīcības **algoritms skolas komandas rīcībai** tad, ja konstatēts vardarbības gadījums

Monitorings

- Datorizētu **monitoringa sistēmu**

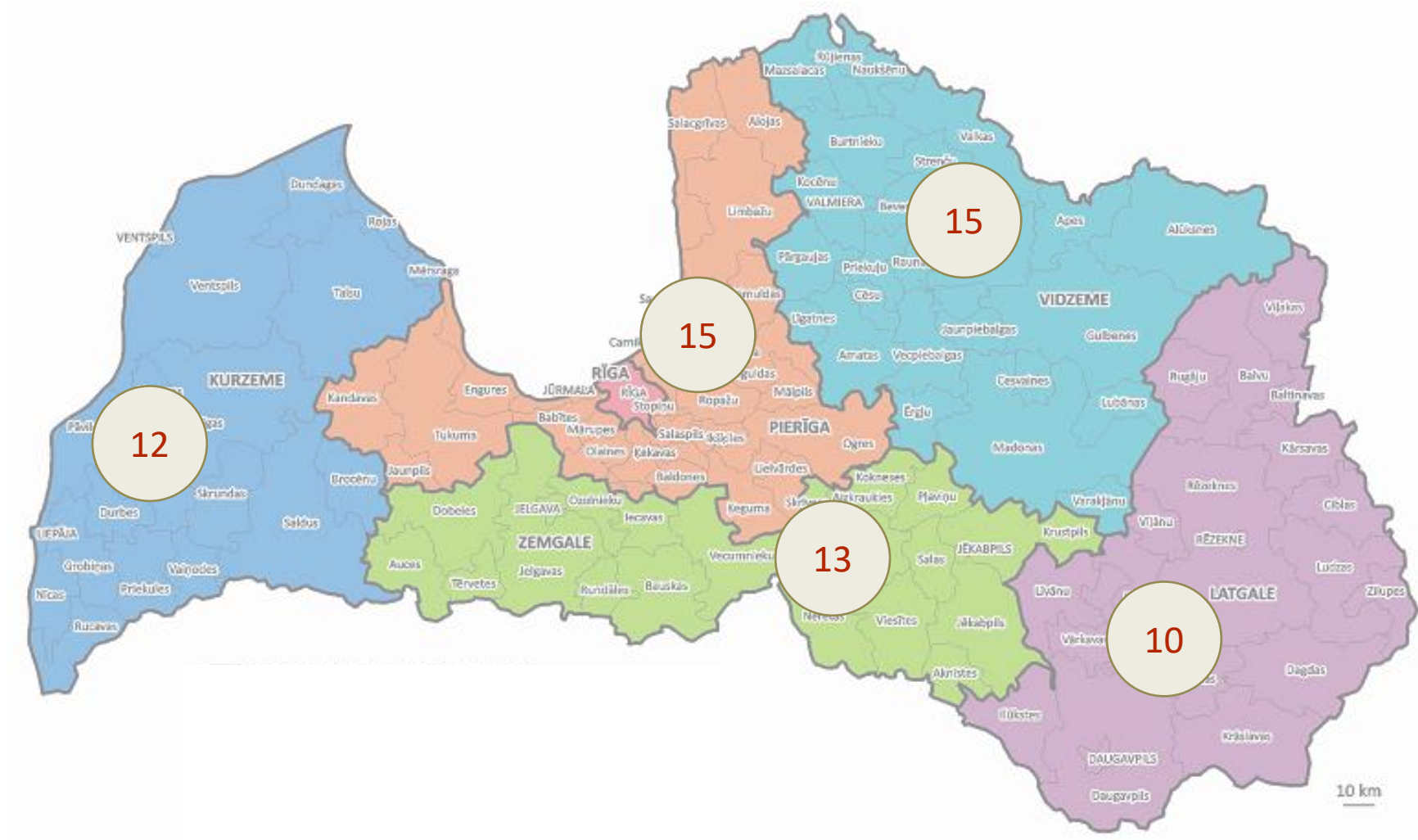
Apmācības

- **Skolu komandu** apmācības un supervīzijas

KiVa SKOLAS

65 izglītības iestādēs 2023.g.septembrī uzsākta KiVa programmas pilotēšana

KiVa PROGRAMMAS IEROBEŽOJUMI UN IZAICINĀJUMI VARDARBĪBAS MAZINĀŠANĀ

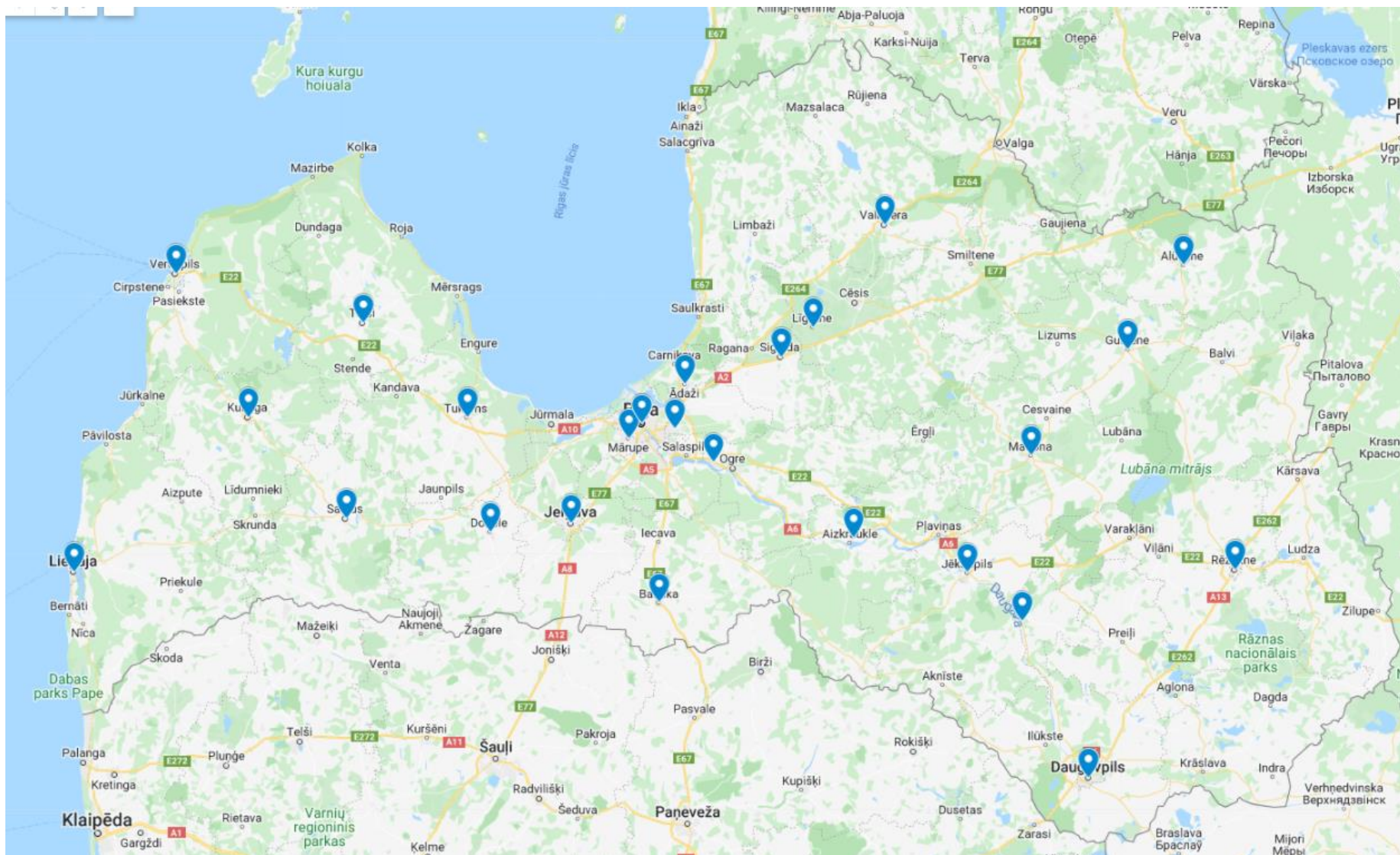
- KiVa paredzēta tikai bulinga profilaksei un gadījumu risināšanai
- Smagākas vardarbības gadījumos nepieciešamas krīzes intervences
- Nepieciešamas agrīnas intervences bērnu to attīstības grūtību risināšanai, kas ir bulinga un vardarbības pamatā – uzvedības grūtības, autisms, hiperaktivitāte, agresija, psihotiski traucējumi u.c.

STOP 4-7 KOMANDAS LATVIJĀ

Reģionālais
pārklājums
2022. gadā
kopā **33**
komandas

2020.-2022.
gados
atbalsts
sniegts (un
šobrīd notiek
darbs) **863**
bērniem visā
Latvijā

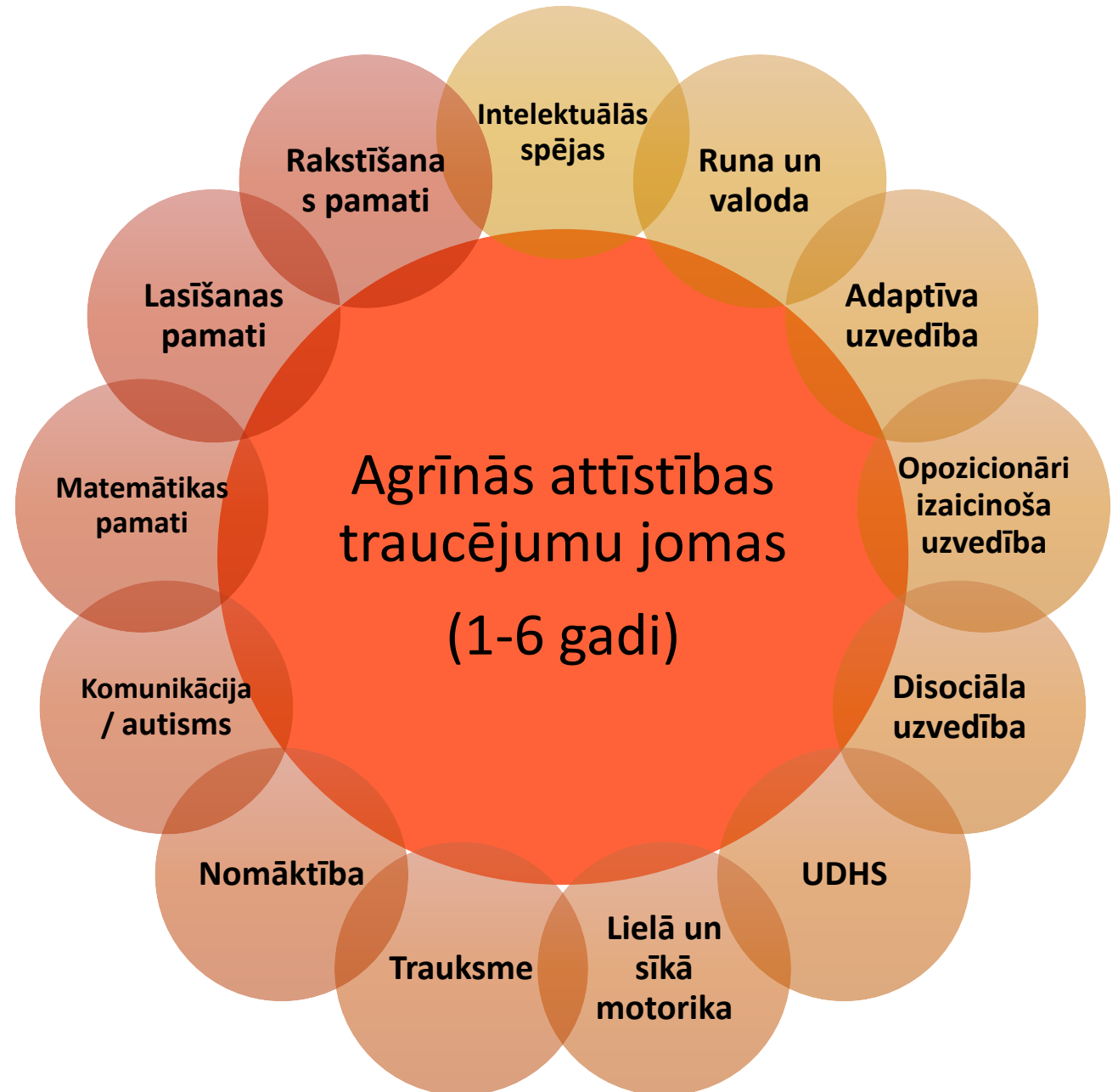
STOP 4-7 IEROBEŽOJUMI UN IZAICINĀJUMI BĒRNU AR UZVEDĪBAS GRŪTĪBĀM ATBALSTA JOMĀ

- Pieprasījums pārsniedz STOP 4-7 grupu nodrošināšanas iespējas
- Aktivizēt pašvaldības, kurās STOP 4-7 šobrīd netiek nodrošināta
- Zināšanu un prasmju pilnveide STOP 4-7 komandām
- **Puse bērnu STOP 4-7 grupās ir ar UDHS,** un šādiem bērniem būtu nepieciešamas citas agrīnas intervences
- Vajadzīgas agrīnas intervences bērniem ar uzvedības grūtībām sākumskolas vecumā

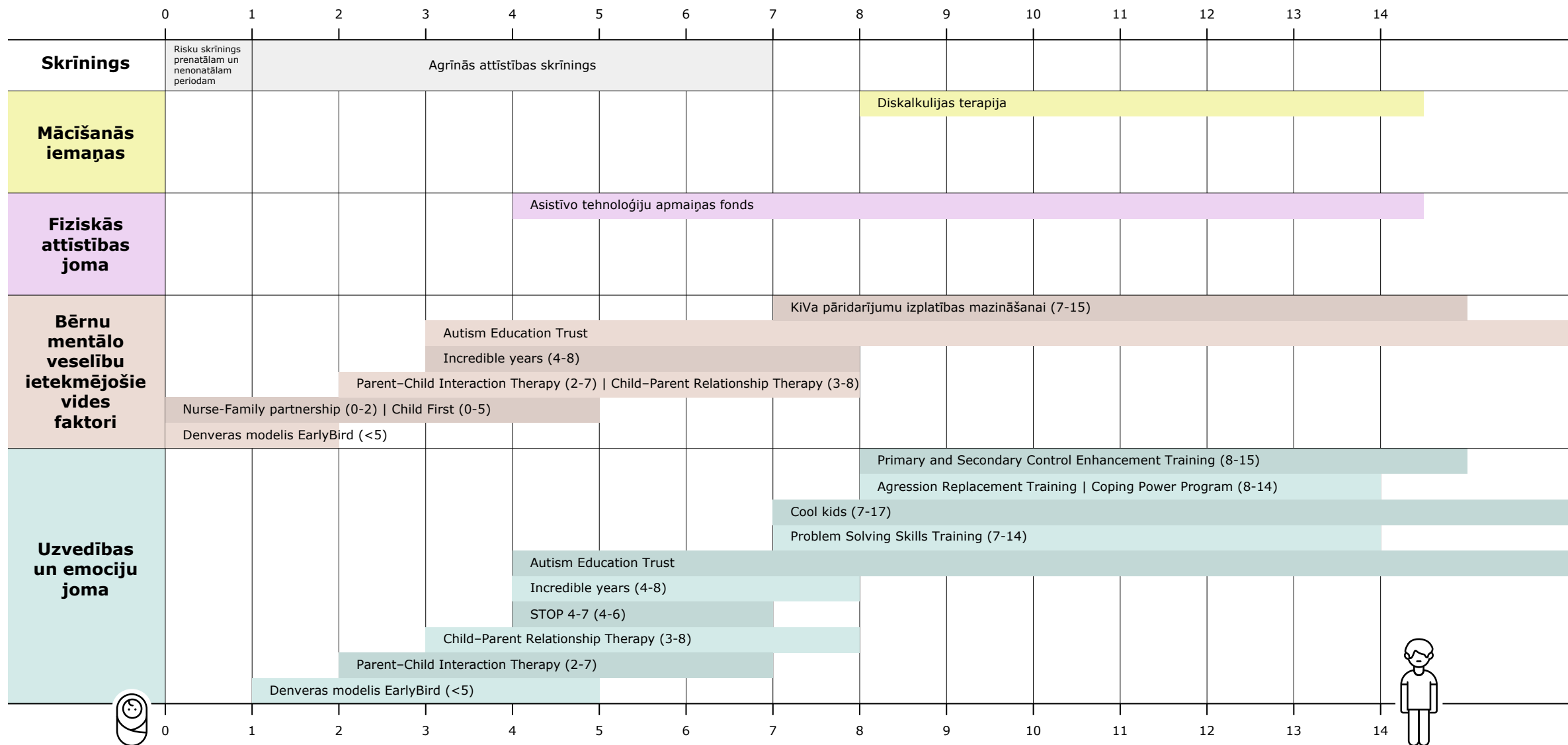

AGRĪNU INTERVENČU ATLASES PRINCIPI

- Risina grūtības bērnu agrīnās attīstības **skrīninga** tvertajās **jomās**
- Prioritāte bērnu attīstības jomām, kurās Latvijā ir **lielākie deficīti** agrīno intervenču / atbalsta pakalpojumos
- Ir pierādīts, ka **intervence ir valīda**, tā strādā un ir efektīva
- Paredz atbilstošu metodisko **instrumentu adaptāciju & ieviešanu LV**
- Ir paredzētas attīstības **plānošanas dokumentos**

APAS SISTĒMAS ATTĪSTĀMO AGRĪNO INTERVENČU KARTĒJUMS

TURPMĀKIE IZAICINĀJUMI BAASIK ATTĪSTĪBĀ

0-11 m.

1-6 g.

7-11 g.

12+ g.

Jaundzimušo attīstības skrīnings

- Priekšlaikus dzimušie
- Ar vecāku veselību saistītie riski

Sākumskolas vecuma bērnu attīstības skrīnings

- Mācīšanās grūtības
- Uzvedības un sociālemocionālās grūtības

Pusaudžu risku skrīnings

- Atkarības
- Uzvedības un sociālemocionālās grūtības

Padziļināti novērtējumi bērniem ar identificētiem attīstības riskiem

EFEKTĪVAS AGRĪNĀS INTERVENCES UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMU NOVĒRŠANĀ:

- ✓ viens no galvenajiem pamatprincipiem – **veicināt multimodālu intervenču ieviešanu visās bērna vidēs**: ģimenē, izglītības iestādē, rehabilitācijas centros
- ✓ attīstīt mērķtiecīgu, **koordinētu bērna virzību veselības aprūpes un izglītības sistēmā**, kā arī efektīvu sadarbību starp dažādiem speciālistiem, vecākiem un pedagogiem
- ✓ īpaša **uzmanība ģimenes funkcionēšanai**, kā arī iespējamām bērna vecāku psihiatriskajām/psiholoģiskajām problēmām un bērna NS attīstībai un bērnam nepieciešamajām psihosociālām intervencēm
- ✓ **intervenci veic tikai īpaši apmācīti speciālisti** ar tiesībām praktizēt konkrēto metodi darbā ar bērniem
- ✓ palīdzību ģimenes saņem **dzīvesvietā** (mājās, māju tuvumā, izglītības iestādē)
Intervence notiek IKDIENĀ, VISĀS bērna vidēs.

(Iemmi, Knapp, & Ragan, 2017)

INTERVENČU PLĀNOŠANA BĒRNIEM AR UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM

Lai plānotu intervences specifiku, ir svarīgi:

1. izvērtēt bērna uzvedības izpausmes vairākās jomās:

- ✓ dusmas un aizkaitināmība,
- ✓ opozicionāras uzvedības iezīmes: izaicinoša rīcība, pasīva nepakļaušanās, pastāvīga nepaklausība, noteikumu pārkāpšana pieaugušo klātbūtnē,
- ✓ prosociāla uzvedība un empātija pret citiem,
- ✓ agresīva uzvedība: verbāla agresija, agresija pret lietām, agresija pret cilvēkiem, spītēšanās,
- ✓ slēpta negatīva uzvedība: melošana, zagšana, noteikumu pārkāpšana bez pieaugušā klātbūtnes.

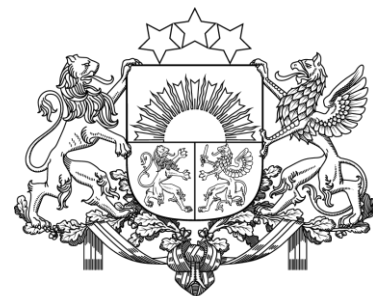
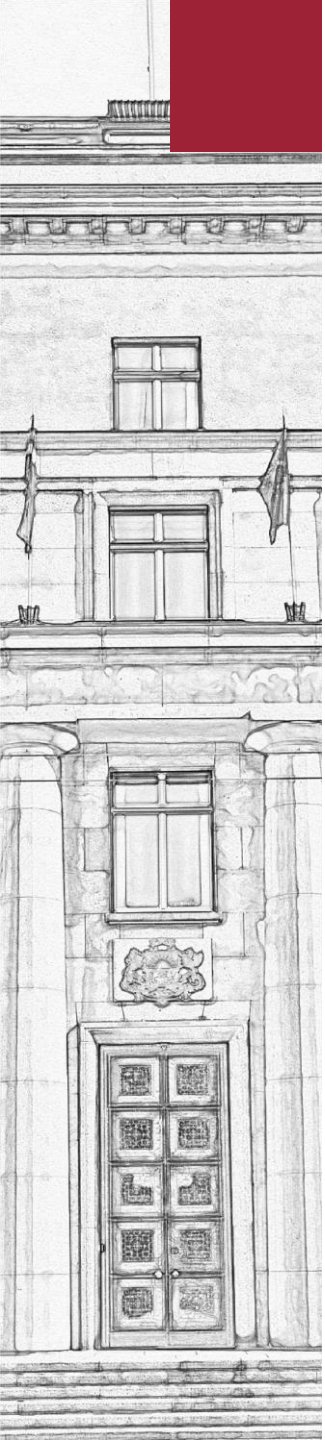
2. ļoti nozīmīgi izvērtēt bērna vidi – ģimenes un izglītības iestādes klimatu

IEVIEŠAMĀS INTERVENČES BĒRNIEM AR UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM, VECĀKIEM, PEDAGOGIEM

Kā pirmās izvēles bērniem, vecākiem un pedgogiem ir ieteicamas
uzvedības terapijas principos balstītas multimodālas programmas:

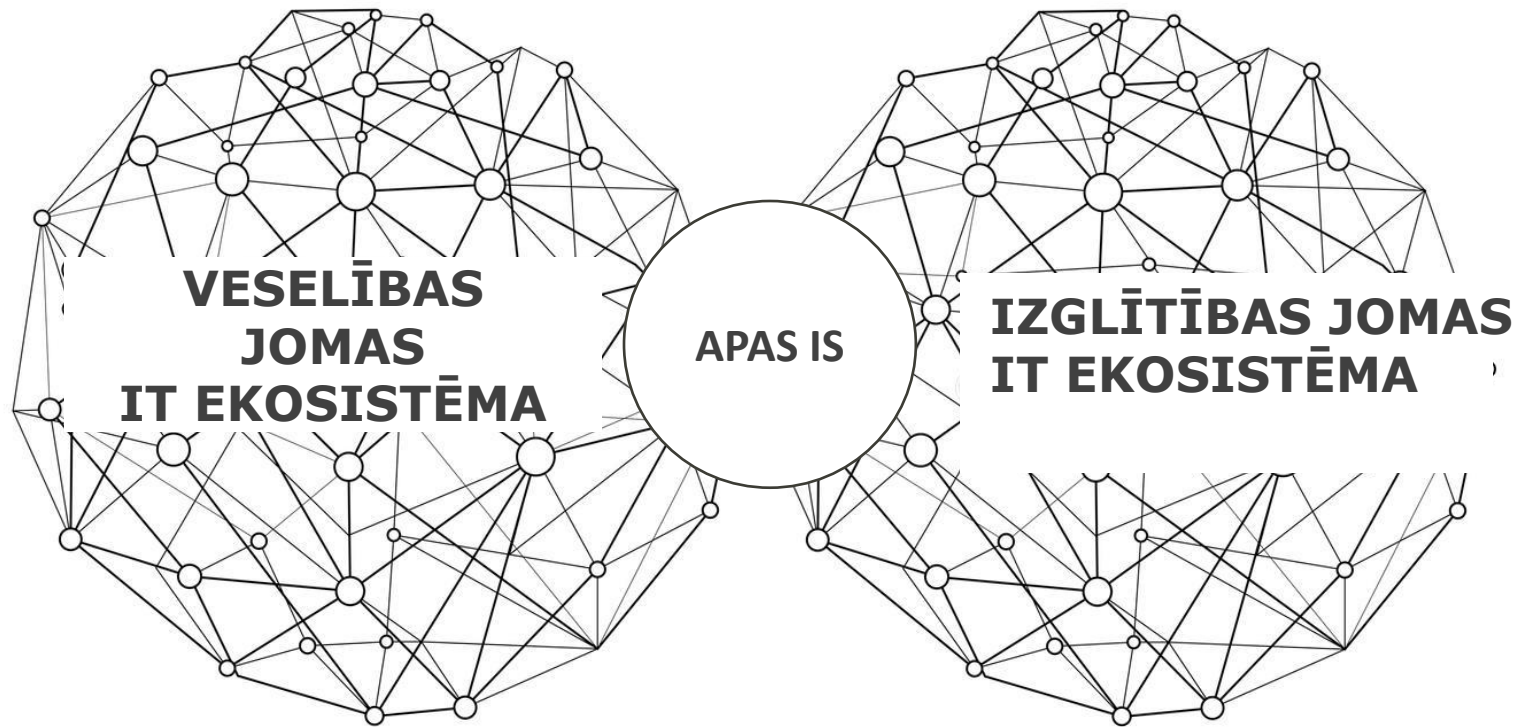
- ✓ *Incredible Years, 4 -8 gadi, (ASV, Webster-Stratton & Reid, 2003),*
- ✓ *Early Bird līdz 5 gadiem, (UK National Autistic Society from 1997s)*
- ✓ *Tripple P – positive parenting program, 0-16 gadi, (Austrālija, Sanders et al., 2000),*
- ✓ *Parent Child Interaction Therapy, 2-7 gadi, (ASV, Eyberg, Nelson, & Boggs, 2008)*
- ✓ *Child-parent-relationship (C-P-R) therapy, 3-8 gadi, (ASV, Kalifornijas Bērnu labbūtības centrs)*
- ✓ *STOP 4-7 (Beļģija, de Mey, 2006),*
- ✓ *Aggression replacement training, 8 -14 gadi, (A.P. Goldstein and B. Glick from the 1980s)*

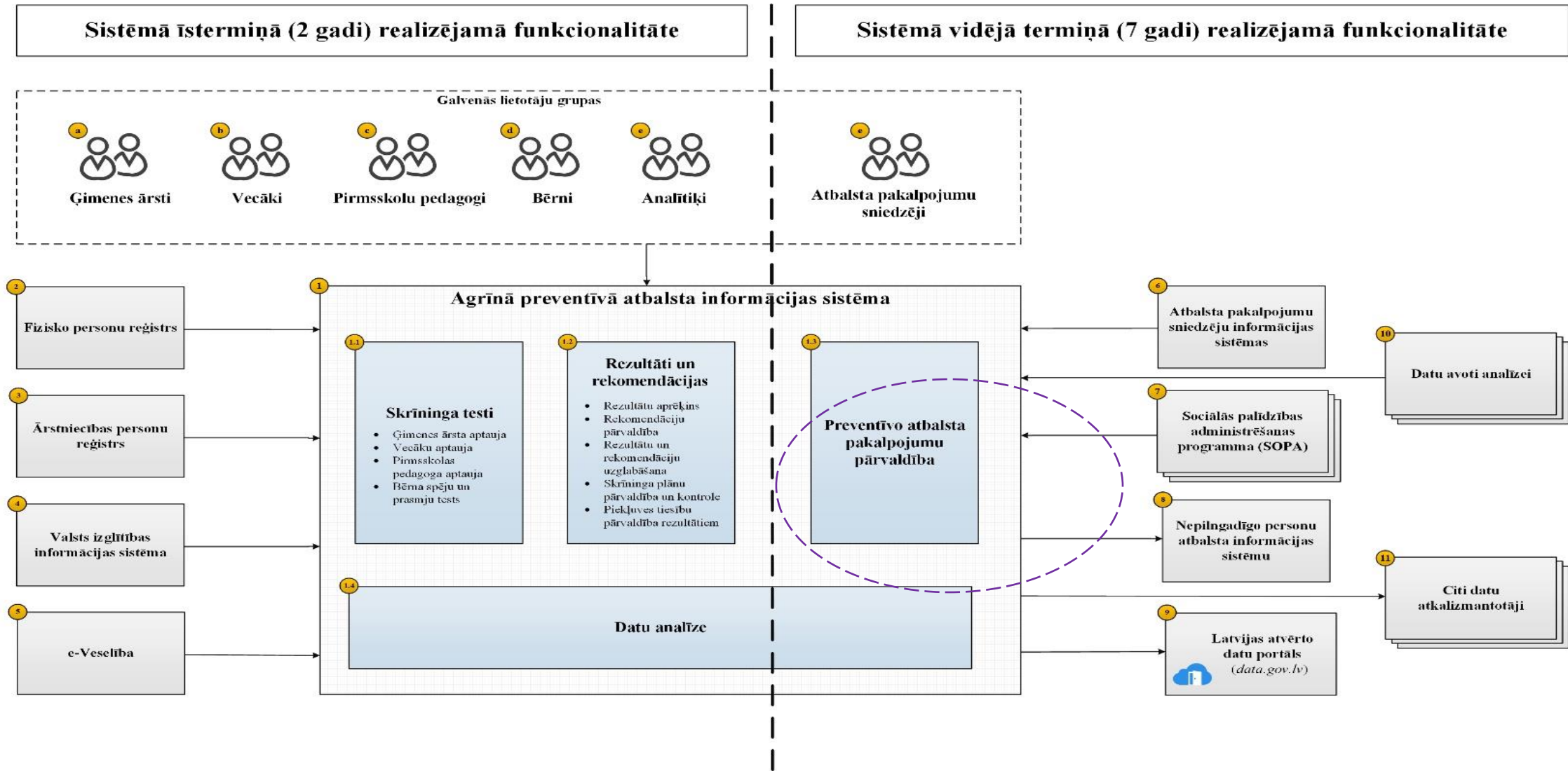
Valsts kanceleja

AGRĪNĀ PREVENTĪVĀ ATBALSTA VIENOTAS INFORMĀCIJAS SISTĒMAS IZSTRĀDE

VIENOTAS INFORMĀCIJAS SISTĒMAS IZVEIDE ATTĪSTĪBAS RISKU AGRĪNAI IDENTIFICĒŠANAI UN RĪCĪBAI

KONCEPTUĀLA AUGSTA LĪMEŅA SISTĒMAS ARHITEKTŪRA

APAS VIENOTĀS IS IZVEIDĒ PAVEIKTAIS

- 1. Sistēmas funkcionālo (biznesa) prasību izstrāde** – mērķis: modelēt un definēt nākotnes biznesa procesus, kurus būs jāatbalsta Sistēmai
- 2. Sistēmas arhitektūras izveide** – mērķis: izveidot Sistēmas arhitektūru, kas atbalstītu nākotnes biznesa procesus, sagatavot nepieciešamos priekšlikumus normatīvo aktu izmaiņām un Sistēmas ieviešanas plānu un attīstības posmus īstermiņam (2 gadu periods) un vidējam termiņam (7 gadi)
- 3. Sistēmas tehniskās specifikācijas sagatavošana** – mērķis: sagatavot tehnisko specifikāciju ar darba uzdevumu izstrādātājam Sistēmas izstrādei un ieviešanai attiecībā uz īstermiņā (2 gadu periods) ieviešamo Sistēmas funkcionalitāti

=====

Sistēmas izstrādes iepirkums – mērķis: sagatavot priekšlikumus nolikumam, atlases prasībām, nodrošināt iepirkuma atbalstu līdz līguma noslēgšanai ar Sistēmas izstrādes un ieviešanas pakalpojuma sniedzēju.

INFORMĀCIJAS SISTĒMAS ATTĪSTĪBAS REZULTĀTI

I. kārtā

- Bērnu ikgadējās profilaktiskās apskates rezultāti ir digitalizēti
- Bērnu attīstības riski analizējami dinamikā
- Informācijas aprīte starp veselības sektoru un izglītības sektoru notiek digitāli
- Izglītības iestādes saņem informāciju par bērnam nepieciešamo atbalstu izglītībā, kolīdz bērns ir uzņemts izglītības iestādē

II.kārtā

- Ir pieejama vienkopus informācija par bērnam nodrošināto atbalstu veselībā, izglītībā un saņemtajiem sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem

APAS PAKALPOJUMU SISTĒMA BĒRNIEM

- Strukturēta, vienoti integrēta pakalpojumu sistēma **veselības, izglītības un sociālās politikas jomās**
- Orientēta uz bērnu labbūtību, attīstību un **izaugsmes potenciāla stiprināšanu**
- **Proaktīvi reaģē uz riskiem**
- **Pastiprina katras iesaistītās politikas jomas atbildību par kopīgu rezultātu sasniegšanu**
- **Nostiprināta *Likumā bērnu attīstības vajadzību atbalstam***

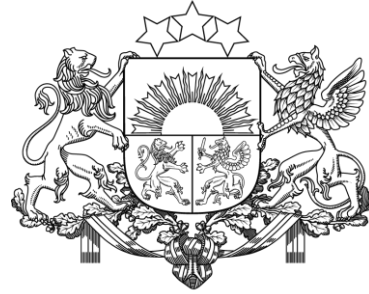

UZDEVUMS TIESISKĀ IETVARA IZSTRĀDEI

Ministru kabineta 2023. gada 12. septembra sēdē dotais valdības uzdevums:

MK noteikumi "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.3.6. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju" 4.3.6.8. pasākuma "IKT sistēmu modernizācija labākas bērnu tiesību aizsardzības sistēmas nodrošināšanai" īstenošanas noteikumi (Nr. 531, prot. Nr.44, 49.§ 6.punkts)

«**Valsts kancelejai** sadarbībā ar iesaistītajām ministrijām un Latvijas Pašvaldību savienību **izstrādāt** un līdz 2024. gada 30. martam noteiktā kārtībā **iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā likumprojektu bērnu attīstības vajadzību atbalstam, kas nosaka agrīna preventīva atbalsta sistēmas darbības mērķi, uzdevumus un principus, vietu un lomu valsts pārvaldes iekārtā** un **sasaisti ar publiskās pārvaldes īstenotajām politikas jomām**, darbības jomas, sistēmā ietilpstošo pakalpojumu kvalitātes standartu izstrādes un reģistrēšanas kārtību, **atbildību sadalījumu multiprofesionālu pakalpojumu attīstīšanā un nodrošināšanā** bērniem un ģimenēm, informācijas aprites kārtību starp iesaistītajām institūcijām bērnu attīstības vajadzību atbalstam, **finansēšanas principus un nosacījumus sistēmas darbībai no valsts un pašvaldību budžetiem.**»

Valsts kanceleja

Ar atbildību par Latvijas nākotni!

Paldies!